

מראי מקומות - מגילה

כב.

א. אין מתחילין בפרשה פחות מג' פסוקים

הק' תוס', הא בתעניות מתחילין מויחל, וזה לאחר ב' פסוקים מתחלת הפרשה, ואיך עושין כן [וכבר כ' המהרש"א דבספרים שלנו אי"ז קו', דבאמת הוא ד' פסוקים מתחלת הפרשה]. וע' תוס' הרא"ש דכ' דכל מה שאנו חוששין לנכנסין הוא מהקורא השני ואילך, אבל בראשון אין לחוש, וא"כ שפיר יכול הראשון להתחיל פחות מג' פסוקים מהפרשה (והוא לכאור' משום דכל החשש הוא דאומרים דודאי הקורא שלפניו קרא מתחלת הפרשה, אבל בראשון אין שייך זה. ומשמע דהי' ידוע להם דזה הראשון, וצ"ע בדיוק איך מוכח דהם יודעים שהוא ראשון).

ב. זו לא שמעתי כיוצא בו שמעתי

הק' היעב"ץ (כ"א), היתכן דרבא מעולם לא שמע איך היו נוהגים לקרות בתורה בר"ח. וכ' דכנראה שעדיין היו בימיהם מנהגים חלוקים בכלל ישראל בענין זה, ובעוד עניני בית הכנסת, וא"כ שפיר קאמר רבא שלא שמע פסק גמור בענין קריאת ר"ח.

ג. רב אמר דולג ושמואל אמר פוסק

הק' הרשב"א, למה צריך לדלוג או לפסוק, ליקרי הראשון פ' בראשית, וגם השני יקרא פ' בראשית, והשלישי יקרא ויהי רקיע, ואז אין שום חשש של נכנסין ויוצאין, וגם אין לחוש משום כל פסוקי דלא פסק משה וכו' [וע"ש דכ' דאין לומר דאין עושין כן, לכפול כל הקריאה ב' פעמים, והביא דוגמאות דאנו עושין כן למעשה]. ותי', דאז ודאי יש לחוש ליוצאין, דאולי יש שיודעין בסדרו של יום, דאין קורין אלא ב' פרשיות אלו, ויצאו לאחר הקורא הראשון, ויסברו או דפ' יהי רקיע יהי נחלק לשתיים, או שלא יהיו אלא ב' קרואין. עוד הק' הפני יהושע, למה צריכין לדלוג או לפסוק, לתקין דא' יקרא פ' בראשית, ב' יהי רקיע, והג' יקוו המים, דנהי דאין שייך לעשות כן בר"ח, שהרי אין הפרשיות לפניה ולאחריה מעניינו של יום בכלל, אבל בבראשית לכאור' הכל מעניינו, וא"כ למה אין קורין בזה האופן. וכ' דלכאור' י"ל דהיו רוצים להשוות הקריאות של כל הימים, ואם יקראו יותר ביום א' מבשאר ימים תהי' קנאה בימי מעשה בראשית, ולכן השווים.

ד. כל פסוקא דלא פסקי' משה אנן לא פסקינן

כ' הערוך השלחן (או"ח רע"א, כ"ה), דיש נוהגין להתחיל קידוש בליל שבת מ"ורא אלקים כל אשר עשה, וכו', לפי ש"ויהי ערב ויהי בקר" הוא באמצע הפסוק, וכ' דנכון הוא. ולגבי הא דנוהגין לומר בבקר "על כן ברך וכו'", כ' הערה"ש (שם רפ"ט, ג') ליישב המנהג, דאין כוונתו לומר פסוק, אלא להקדים איזה דברים להברכה.

ה. הלכתא דולג ואמצעי דולגן

כ' הרי"ף (יב: בדפי הרי"ף) דזה קאי על ר"ח, ולכן ס"ל דבר"ח השני דולג. והק' הרמב"ן, מה הרויח במה שדלג, הרי עדיין יש לחוש משום הנכנסין, שבאים ושומעים השני מתחיל מפסוק ג' בהפרשה. ואם נאמר דכיון דא"א אז אין חוששין לנכנסין, א"כ לקרי הראשון והשני ד' ד', והשלישי יקרא פרשת וביום השבת ופסוק א' מובראשי חדשיכם, שהרי אין חוששין לנכנסין, וא"כ שפיר מתחילין פרשה בפחות מג'. ולכן פ' הרמב"ן דההלכתא מיירי במעמדות, דשם אין אלא ה' פסוקים, ולכן צריך דוקא לפסוק או לדלוג, ושייך לומר דקיי"ל דדולגין. ולגבי ר"ח, כ' דכיון דא"א, א"כ אין חוששין לנכנסין, וקורין כדרכו, וכמו שאמרנו לעיל, ומתחיל השלישי פסוק א' בפרשת ובראשי חדשיכם.

וליישב מנהגינו, כ' הר"ן דכיון דתקנו רבנן שאין מתחילין בפרשה בפחות מג', לעולם אין מתחילין בפחות מג', ואין תקנה זו נעקרת, ולכן א"א שיקראו כדרכם. וגם לא רצו לעשות כן, דהעומדים שם יאמרו דמותר להתחיל בפרשה פחות מג', ולא יבינו דכאן א"א. אבל אם דולג האמצעי, אין לחוש כ"כ, שהרי כיון דהדילוג הוא דבר שאינו מצוי כ"כ, לא יבואו לומר דיכולין לעשות כן בעלמא, ואדרבה, ישאלו למה דולגין. וע' מה שהביא שם בשם הרשב"א ליישב מנהגנו, דאם יקרא כדרכו יש לחוש לב' מיני נכנסין, משא"כ כשדולגין שייך רק חשש א' של נכנסין, ע"ש בבאורו.

ו. הלכתא דולג ואמצעי דולגן

פרש"י, לענין מעמדות מיירי, וביאר שאם לא ידלג הוא, יהא צריך להתחיל בפרשה פחות מג' פסוקים, ואם יקרא ג' מן השני, נמצא קוראה כולה. ולכאור' דבריו תמוהים, וכן הק' רעק"א, הרי מה לי אם אמצעי דולג או אם השלישי דולג, הרי ממ"נ, אפי' אם אמצעי דולג, יהי' מתחיל הפרשה בפחות מג' פסוקים, וכן אם השלישי דולגן, ומ"ש. וכ' רעק"א דהו"ל לרש"י למימר דאם השלישי ידלג יהא בראשון החסרון דאין משיירין וגם בשני יהיה החסרון דאין משיירין, ולכן טוב יותר דהאמצעי דולג, ויש בראשון לבד אין משיירין, ועל השני אין מתחילין, דעדיף טפי מלעבור ב' פעמים על אין משיירין (והסברא בזה צ"ב, מ"ש), והניח לשון רש"י בצ"ע. וכ' הבית יצחק דמשו"ה הגיה הב"ח בדברי רש"י דבאמת כ' דאין משיירין, ולא דאין מתחילין.

ז. הלכתא דולג ואמצעי דולגן

ולענין קריאה בר"ח, אי' בשו"ע (או"ח תכ"ג, ב') שהכהן קורא ג'

מראי מקומות - מגילה

כב. (המשך)

עצה זו אין שום חשש לנכנסין וליוצאין, שהרי לא התחיל ולא שייר בשום פרשה בפחות מג' פסוקים. וע' ברשב"א כאן שהק' באמת למה לא פי' הגאונים מה שדולגין בסוגיין כמו המס' סופרים, והניח בצ"ע. וכ' דכיון דהגמ' לא פסקה הדין של ר"ח [לפי כמה ראשונים], א"כ עדיף לעשות כדברי המס' סופרים.

ולמעשה, המ"ב (שם, ג') הביא דעת הגר"א, אבל בביאור הלכה שם הביא שהחת"ס החזיק במנהגנו, ולכן שפיר עושים כן. אבל כידוע, המנהג בא"י כדעת הגר"א, ונהרא נהרא ופשטי'.

פסוקים, והלוי חוזר וקורא מ"ואמרת אליהם", וזהו הדילוג, ושוב קורין כדרכו. וכ' הגר"א (בביאורו שם) דזהו כפי' הרי"ף והגאונים שהבאנו לעיל, דפסק הגמ' קאי אר"ח, ואמצעי היינו השני. ושוב הביא קו' הרמב"ן הנ"ל, דעדיין יש לחוש לנכנסין עי"ז, ומה מרויחים ע"י הדילוג. וכ' הגר"א דהעצה היותר טובה היא לעשות כמו שא"י במס' סופרים, דהיינו דהראשון קורא ג' פסוקים הראשונים של הפרשה, והשני קורא ה' פסוקים, עד סוף הפרשה ראשונה. ואז השלישי חוזר וקורא פסוקים ו', ז' וח' של פרשה הראשונה, וגם קורא פרשת וביום השבת. והרביעי קורא פ' ובראשי חדשיכם. ולפי